

Ongelmana veden yl

Maastossa ratsastettaessa ennemmin tai myöhemmin joudutaan ylittämään vesiojia, puroja ja lätäköitä. Hevonen saattaa kieltäytyä astumasta veteen, mikäli sitä ei ole etukäteen totutettu kahlamaan tai sillä on ennestään huonoja kokemuksia. Sekä veteen tottumattoman että sitä pelkävän ratsun koulutus vaatii ratsastajalta aikaa, kärsivällisyyttä ja kykyä lukea hevosta.

Usein hevosen luontainen it-sesuojeluvaisto ehkäisee hevosta astumasta veteen, mikäli alusta upottaa, hevonen ei näe pohjaa tai kokee tilanteen itselleen epäilyttäväksi ja epämiellyttäväksi. Paikalta pakeneminen on vaistonvaraisesti sen selviytymiskeino uhkaavissa vaaratilanteissa, joten upottava alusta ja pelko muuttavat juuttumisesta edustavat sen primitiivisessä mielessä luonnon ja petojen armoille jäämistä.

TEKSTI: KAT SUTPHIN
KUVAT: KAT SUTPHIN JA
LOTTA LEIRAMO

Jotta ratsu ei hyppäisi kapean puron ylitse, lähestyminen ja ylitys tulisi tehdä ensimmäisillä kerroilla mahdollisimman loivassa kulmassa puron suuntaisesti (kuva: Lotta Leiramo).

Luonnonlaitumilla laiduntaville hevosille veden ylitys ja siinä kahlaaminen eivät yleensä tuota ongelmia maastolenkeillä.

Kesähelteillä vedessä ratsastaminen on normaalisti virkistävä kokemus sekä hevoselle että ratsastajalle, mikäli hevonen ei pelkää vettä.

Kun ratsu suhtautuu rauhallisesti matalassa vedessä kävelemiseen, sitä voidaan vähitellen totuttaa kahlaamaan yhä syvemmälle.

va valita kullekin hevoselle soveltuva koulutustapa. Tärkeintä on pitää se rauhallisena osoittaen samalla, ettei sillä ole mitään pelättävää ja samalla luoda tilanteesta sille mahdollisimman positiivinen kokemus.

Ihanteellisinta olisi tarjota nuorelle hevoselle mahdollisimman luonnonmukainen kasvuympäristö, jossa se pystyisi liikkumaan laitumella ollessaan lauman mukana ylittäen tarvittaessa puroja ja vesiojia. Tallialueelle, tarhaan tai laitumelle voidaan tarvittaessa myös keinotekoisesti vesiletkun kanssa luoda koulutusmielissä alueita, joissa hevosella on mahdollisuus tottua kahlaamiseen. Samaten sateiden jälkeen muodostuneita vesilätäköitä voidaan käyttää koulutuksessa hyväksi, mikäli alueella ei ole sopivia ojaia tai luonnonvesistöjä.

Ennen kuin kokematonta tai vettä pelkäävää hevosta pyydetään ylittämään maastossa eteen tulevia puroja tai vesiojia, ratsua tulisi valmistella huolellisesti etukäteen samalla tarkistaen, että hevonen luottaa ratsastajansa ja

kunnioittaa tämän käskyjä.

Hyvin valmisteltu on puoliksi tehty

Ratsukon keskinäisen luottamuksen ja johtajuuden tulee olla kunnossa, ennen kuin veteen totuttamatonta, arkailevaa hevosta pyydetään maastossa ylittämään eteen tulevia vesiesteitä.

Hevosen tulee kuunnella ratsastajansa käskyjä, myödetä ohjaspaineelle ja kulkea suoraan ratsastajan ohjaamaan suuntaan. Sen tulisi hallita yhden ohjan py-

Sateiden jälkeen muodostuneita vesilätäköitä voidaan käyttää koulutuksessa hyväksi

ittäminen

Myös keskinäisen luottamuksen puuttuessa ratsukon väliltä hevonen yleensä kieltäytyy ylittämästä vettä; se ei tunne oloaan turvallisesti ratsastajansa seurassa eikä luota tämän taitoihin suojella sitä vaaratilanteissa.

Koulutettaessa ratsua kahlaamaan purojen ja lätäköiden ylitse ratsastajalla tulee olla tarpeeksi hevostaitoa jotta hän osaisi päätellä, johtuvatko ongelmat hevosen kanssa mahdollisesti pelosta

vai luottamuksen tai kunnioituksen puutteesta.

Kokematon ratsastaja saattaa tietämättään tai huomaamattaan vahvistaa hevosen taipumusta kieltäytyä astumasta veteen, mikäli sateiden jälkeen ratsastettaessa hevosen annetaan oma-aloitteisesti kiertää eteen tulevat vesilätäköitä ja poiketa ratsastajan määräämästä suunnasta.

Hevosten käytöksessä on yksilöllisiä eroja ja ratsastajan on osatta-

Vettä etujalallaan kuopiva hevonen saattaa valmistautua menemään siihen makuulle, joten ratsastajan tulisi pyytää sitä liikkumaan eteenpäin.

Hevoselle epävarmoissa tilanteissa siltä ei saa vaatia liikaa liian nopeasti

sähdys, olla ohjattavissa helposti voltille sekä oikealle että vasemmalle ja pysähtyä ratsastajan antamasta merkistä.

Sekä nuorten hevosten koulutuksessa että ongelmahevosten uudelleen koulutuksessa ratsastajalla tulee olla kärsivällisyyttä, kykyä lukea hevosen reaktioita etukäteen ja taitoa ajoittaa paine/paineen poisto (lepo) oikeaoppisesti, jotta hevonen ymmärtäisi, mitä siltä vaaditaan ja kokemuksesta tulisi sille mahdollisimman positiivinen. Sille pyritään luomaan tilanteita, joissa käyttäytymällä ratsastajan toivomalla tavalla se palkitaan levolla (paineen poisto).

Hevoselle epävarmoissa tilanteissa siltä ei saa vaatia liikaa liian nopeasti. Hevosten käyttäytyminen niille uusissa ja oudoissa tilanteissa on yksilöllistä, joten ratsastajan tulee osata soveltaa käyttämänsä painetta ratsumukaan. Siinä missä itsepäinen ja ratsastajansa johtajuutta kyseenalaistava hevonen tarvitsee mahdollisesti paljon eteen ajamista ja painetta, hermostunut ja helposti kuumeneva ratsu saattaa pelästyä entisestään ratsastajan käyttämästä voimakkaasta paineesta kyseisessä tilanteessa.

Normaalisti hevosessa mahdollisesti pelkoa ja epävarmuutta aiheuttavat uudet tilanteet kuten

mm. virtaavan veden ylitys ensimmäistä kertaa tai syvässä vedessä kahlaaminen eivät tuota ongelmia, mikäli ratsu luottaa ja kunnioittaa ratsastajansa, kuuntelee annettuja käskyjä sekä on valmisteltu huolellisesti etukäteen.

Ensimmäistä kertaa ylittämässä puroa

Ylitettäessä puroa maastossa ensimmäistä kertaa tottumattomalla tai arkailevalla nuorella ratsulla kannattaa ottaa mukaan kokenut ratsukko, jonka seura ja esimerkki rauhoittavat pelokasta ratsua tarvittaessa.

Ylityspaikaksi tulisi valita sopivan leveä kohta, jolloin ratsu ei yrittäisi hypätä siitä yli. Veden tulisi olla tarpeeksi matalaa, alusta ei saisi upottaa ja penkereiden tulisi olla loivia. Ratsastajan tulee suunnata katseensa menosuuntaan puron toiselle puolelle ja hevosen tulisi kulkea suoraan eteenpäin hänen määräämässään suunnassa.

Hevosen epäroidessä lähestyttäessä puroa ratsastajan tulisi pyrkiä rohkaisemaan sitä eteenpäin. Se ei saisi pysähtyä oma-aloitteisesti ilman ratsastajalta saatu käskyä, mutta ennakoidessaan sen valmistautuvan pysähtymään hän voi antaa sille merkin pysähtyä hetkeksi tutkimaan tilannetta ja edessä olevaa puroa. Rauhallisena pysyvää hevosta voidaan pyytää uudelleen eteenpäin kiirehtimättä sitä kuitenkaan liikaa. Yksikin askel haluttuun suuntaan epäroivältä hevoselta on sille suuri edistys ja sitä tulisi palkita paineen poistolla (lepo) kyseisellä hetkellä.

Hevosen yrittäessä mahdollisesti paeta paikalta 180 asteen käännöksellä ratsastajan tulee auttaa sitä tekemään käännöksestä täydet 360 astetta, jolloin se huomaa

vähitellen, ettei kääntyminen auta sitä pakenemaan paikalta.

Hermostonutta, pelokasta ja kuumahkoa ratsua, jolla on taipumus pelästyessään pukittaa tai nousta pystyyn, kannattaa ratsastaa puron lähetyvillä volteilla ravissa ja laukassa ennen kuin sitä pyydetään lähestymään puroa tai ylittämään sitä. Näin ollen sille tarjotaan työn muodossa muuta ajateltavaa.

Sen ollessa valmis lepo hetken ratsastetaan puron viereen suuntaa puroa kohti ja sen annetaan rentoutua hetken ajan. Tällöin puron läheisyydessä oleskelusta muo-

Maastoratsun tulisi ylittää hyppäämättä kapeat matalat vesiojat ja purot

dostuu sille positiivinen kokemus lepo hetken (paineeton tila) muodossa. Hengityksen tasaannuttua sitä pyydetään astumaan lähemmäksi puroa. Mikäli se on edelleen jännittynyt ja hermostunut, jatketaan työntekoa ravissa ja/tai laukassa puron lähistöllä. Lepo hetket tarjotaan aina lähellä haluttua puron ylityspaikkaa, kunnes hevonen osoittaa rauhoittumista veden läheisyydessä ja sen luontainen uteliaisuus voittaa pelon, jolloin sitä voidaan pyytää uudelleen astumaan vettä kohti.

Hevosen astuessa veteen se palkitaan jälleen pienellä lepo hetkellä ja mahdollisesti myös tilaisuudella juoda purosta, ennen kuin sitä pyydetään uudelleen

eteenpäin. Alkaessaan mahdollisesti kuopia etukaviollaan vettä, se saattaa yrittää käydä makuulle, joten ratsastajan tulisi tällöin nopeasti pyytää sitä kulkemaan eteenpäin ja kahlaamaan puron ylitse. Vastarannalle päästyään ratsastajan tulisi kääntää hevonen takaisin vettä kohti ja antaa sen rentoutua hetken ajan.

Ratsusta riippuen koulutusta voidaan jatkaa tässä vaiheessa ylittämällä puro useaan kertaan totuttaen sitä samalla myös seisomaan vedessä keskellä puroa ja kahlaamaan puroa pitkin myötä- ja vastavirtaan.

Pelokkaalle ratsulle jo pelkkä puron ylitys muutaman kerran edestakaisin saattaa olla riittävästi ensimmäisellä kerralla ja koulutusta tulisi jatkaa myöhemmin. Tärkeintä on osata lukea hevosta oikeaoppisesti ja osata lopettaa uusien asioiden koulutus ajoissa, jolloin hevoselle jää kokemuksesta pelkästään positiivisia muistoja.

Lisää haasteita

Ratsun suhtautuessa rauhallisesti matalan veden ylitykseen ja siinä kahlaamiseen, sitä voidaan vähitellen alkaa totuttaa kahlaamaan syvemmällä vedessä tai voimakkaammin virtaavassa vedessä sekä jyrkkärinteisten purojen ylityksiin. On pidettävä mielessä, että sekä liukkaat että jyrkät rinteet tulisi aina ylittää kohtisuoraan mahdollisen kaatumisvaaran minimoimiseksi.

Mitä enemmän hevosta totutetaan uusiin, maastossa eteen tuleviin tilanteisiin, sitä luotettavampi ja varmempi maastoratsu siitä koulutetaan.

Maastoratsun tulisi myös ylittää hyppäämättä kapeat matalat vesiojat ja purot. Kapean puron ylitys kannattaa ensimmäisiä kertoja tehdä mahdollisimman loivassa kulmassa. Mikäli ratsastaja tuntee hevonsensa kokoavan itsensä hyppyyn, hänen tulisi mahdollisesti peruttaa hieman, lähestyä puroa uudelleen ja pyytää hevosta astumaan veteen puron suuntaisesti ennen ylittämistä. Jos hevonen kaikesta huolimatta hyppää sen ylitse, harjoitusta tulisi toistaa niin kauan, että se suostuu ylittämään puron kävelemällä siitä rauhallisesti ylitse.

Ratsastajan on kuitenkin aina muistettava huolehtia turvallisuudesta. Upottavia suoalueita, mutapohjia, lähteitä ja liian jyrkkiä tai liukkaita puron rinteitä tulisi välttää. Tuntiensaaran pohjan upottavan kokonaan alta pois hevonen saattaa pelästyä ja paniikissaan satuttaa jalkansa helposti. Luottamus ratsastajaan menetetään nopeasti, mikäli hevonen ei tunne oloaan turvalliseksi. ♦